

strijo in obrtnost ter si s svojo koncilijantnostjo in prijaznostjo z vsakim, s komur je prišel v dotiko, pridobil med Dunajčani priimek „der bürgerliche Erzherzog“.

Pokojni nadvojvoda je bil trikrat oženjen. Dne 4. listopada 1856. leta se je poročil s princezinja Margareto, hčerjo saskega kralja Ivana, katera pa je umrla že leto pozneje; dne 16. vinotoka 1862. l. se je poročil s princezinja Anuncijato bourbonsko-sicilsko, katera je umrla 4. vel. travna 1871. l., zapustivši četvero otrok; dne 23. mal. srpana 1873. l. se je nadvojvoda poročil tretjič in sicer s princezinja Marijo Terezijo de Braganza, katera mu je povila dve hčeri.

Letošnjo zimo je nadvojvoda potoval v Egipt k svojemu, ondu zdravečemu se sinu, nadvojvodi Francu Ferdinandu, potem v Jeruzalem in v Damask in tam je dobil bolezen, kateri je sedaj podlegel.

Nadvojvoda Karol Ludovik je bil zelo omikan mož, kajti ni govoril samo vseh avstrijskih jezikov, ampak znal je tudi prav dobro francozki in angleški. Za cesarjem je poznal on najbolj avstrijske dežele, ker je vso Avstrijo večkrat prepotoval; pa tudi sploh po Evropi je mnogo potoval. Šel je večkrat v Italijo, jedenkrat na Angleško, večkrat na Francozko, jedenkrat na Špansko. Ta mesec je nameraval iti v Rusijo h kronanju carjevem; bil je pa že poprej jedenkrat v Rusiji. Slovestvo avstrijskih narodov mu je bilo dobro znano. Nadvojvoda Karol Ludovik je bil posebno dobrega srca. Reveži so izgubili ž njim najboljšega očeta. Dne 2. vsakega meseca je sam pregledoval in reševal razne prošnje za podporo. Kakor vsi Habsburžani, tako je bil tudi rajniki nadvojvoda zelo pobožen vse svoje življenje. Bil je sploh najčistejši značaj in komur je bil dober, temu je bil ob jednem tudi najboljši prijatelj. —

Hitimo!

(M. Poklukar.)

Konference so pred vratmi. Tu se nudi poleg pedagogičskih razmotrivanj učiteljstvu prilika, da z združenimi močmi izraža svoje želje in zahteve. Letos naj se koncentrujejo glasovi iz vse dežele v skrajnopotrebno zvišanje dosedanjih prenizkih in času popolnoma neprimernih naših plač. V to svrhu naj pripošljejo potom visokega c. kr. deželnega šolskega sveta vse okrajne skupščine peticije deželnemu zboru. Te prošnje naj izdela učiteljstvo v beli Ljubljani,*) ali v prvem zborujočem okraju. Drugim okrajem ni treba prosbenic

*) „O uredbi učiteljskih plač na Kranjskem“ je poročal pri zadnjem obnem zboru Slov. učit. društva g. nadučitelj Luka Jelenc ter bode v ta namen na postavi svojega poročila sestavil tudi potrebno prošnjo.

sestavljati, temveč samo pri konferenci priložno polo podpisati s pristavkom, da se i ta skupščina popolnoma strinja z vsebino peticije, stavljenе na tej in tej konferenci. Tako so prosili državni uradniki; peticijovali so Dunajčani, vse druge kronovine pa so te podpirale s podpisanimi izjavami. V slogi je moč! Ako pa nečemo posnemati ter hočemo biti originalni, nastopaj vsak okraj posebej, a terjatve naj bodo povsod jednake. — Kranjsko, kateremu je silni potres vsekal grozne rane, ni bogato, ali beraško tudi ne; zato ne pretirujmo, pač pa zahtevajmo plače, katere bodo primerne denarnim močem naše očetnjave ter se prilgale ob jednom časovnim razmeram, našim študijam in socijalnemu stališču učiteljskega obojja. Uvažujé povedano, formulujmo svoje težnje v sledeče točke:

1. Plače učiteljstvu naj so za naprej 800 gld., 700 gld. in 600 gld.
2. Petletnice naj bodo v prihodnje tri po 100 gld.
3. Učiteljicam — ker nimajo družine gre po 80^{0/0}*) iste moške plače, katero mesto oskrbujejo; provizoriškim učnim močem pa pripadaj 70^{0/0} najnižjega razreda.
4. Opravnina za eno in večrazrednice ostani i v bodoče pri starem.
5. Službena doba znašaj 35 let.**)

Vidimo častito bralko, kako se obrača in nabira ustnice, toda le umiri naj se — priprost račun ji hitro pokaže, kaj pišemo. Navedli smo minimalne zahteve in od teh ne odjenjamo za las. Vsi stojmo na braniku povsodi; kruhoborstvo in koristolovje naj se med nami niti ne imenuj; borimo se za naše pravice vsi za jednega, jeden za vse!

Prenizko plačan učitelj je na slabem kot suženj; kajti vsak si ga upa zametovati in pikati, ker vidi, da navaden agent, palir, eksekutor, uradni sluga i. t. d. več služi, kakor le ta, in ker žalibog še dandanes velja Prešérnovó ravnilo „da človek toliko velja, kar plača.“ Toliko vender mora pri nas imeti dohodkov prvi, kolikor jih ima pri državnih uradnikih zadnji. Mi imamo maturna spričevala v žepu, izmed državnih činovnikov jih imajo z univerzo vred samo konceptni uradniki, zato pa jim je odprta pot do tisočev dohodkov; druga polovica so manipulantni uradniki, pri katerih se običajno terjajo po 4 šolice, vender bodo njihovi prvaki dosegli približno trikrat tolike plače, kakor jih imajo naši. Sam eksclenca naučni minister gospod baron Gautsch je blagovolil v očigled zbranemu državnemu zboru v cesarskem mestu Dunaju uradno potrditi, da ima vsak sedanjo pripravnico dovršivši učitelj isto znanstveno naobrazbo, kakor osmošolci, in knežji predlagatelj Liechtenstein je na to konstatovanje z najvišjega poklicanega ter strokovnega mesta kar najhitreje umaknil svoj predlog o verski

*) Naše načelo je: Jdnake dolžnosti, jednake pravice! O tem več prihodnjic. *Uredn.*

***) Besedo o naši reorganizaciji hranimo za prihodnje številke.

Uredn.

šoli s poznejšo pripombo, da bi istega sedaj niti ne stavil, niti on sam zanj glasoval. Naša matura je iste vrednosti, kakor gimnazijska ali realska, zakaj bi torej imeli mi in samo mi tako brezizgledno pičlodotacijo? Koroška je revnejša od Kranjske, vendar učiteljstvo bolje od te plačuje.

Ne plašimo se in ne skrivajmo svojih mislij, temveč pokažimo se javno ter neupognjeno zahtevajmo važnemu stanu vsaj deloma prikladnih plač! Uradniki nam že tako očitajo, da smo si svojega jdnega materijelnega stanja sami krivi, ker smo pretihi, preboječi, le sedimo in se ne ganemo, sicer bi že zdavna imeli boljše plače mimo sedanjih. Vsa šolska oblastva bodo naše prizadevanje gotovo blagohotno podpirala,*) a tudi ljudstvo, katero samo izprevidi, da smo preslabo plačani, bode stalo za nami; le odločnosti in sloge je treba — ponehaj vsak razpor med nami, in gotovi smo popolnega vspeha. Kolike vsote se izdajejo za ceste in druge naprave, katere izvestno ne bodo prinašale deželanom tolikih obrestij, kakor zadovoljno učiteljstvo v dobro urejeni šoli. Bije se ljut boj v naši vojvodini, boj na življenje in smrt, zato dobro poslušajmo v prihodnjem zasedanju deželne poslance raznih strank ter zapišimo si z neizbrisnimi črkami poslanske besede v trajen spomin. Ne glejmo pa le na besede, ampak tudi na dejanja, na srce.

Nočemo piti srčne krvi naši domovini, ker smo v duhu in resnici slovenske korenine, a smelo upamo, da se bo ugodilo vsem skromnim našim terjatvam in se nas vsaj deloma oprostilo vsakdanjih skrbi, da se bomo mogli z nedeljenimi močmi posvetiti sveti stvari, katero izvajamo, to je pouku in vzgoji dragega nam naroda; kajti le prosto učiteljstvo vzgaja prost rod. Apelujemo pri rešitvi naših prošenj na one inteligentne poslance, kateri vedo, kaj je matura in koliko denarcev je prešteti, koliko skrbi in nočij prebiti, predno se doseže. Ne stavijo naj nas v ali še pod denarno vrsto daccarjev, občinskih tajnikov, orožnikov, financarjev etc., temveč pokažejo naj v dejanju, da smo izobražen in vednostno omikan del kranjske inteligencije.

Martin in Jera.

(J. Ravnikar.)

Sedmo poglavje.

Starešina prične z delom, ki mu je po godu.

Stiskač, stopivši v brivnico, pozdravi brivca in sosede, ne da bi popred pokašljeval, kakor je bila njegova navada, ter séde. Sicer ni popred sedel, da je malo pokašljeval in da so ga navzoči milostno pozdravili.

*) Če pomislimo, kako so se naše prošnje za potresno doklado podpirale, bi skoraj mislili, da je ta sodba prooptimistična.